

1627 POST, ROTTERDAM

A-DD-M-E-R-003

Kleurhistorische inventarisatie exterieur

Den Haag, 12 september 2018

BRAAKSMA & ROOS
ARCHITECTENBUREAU

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	1
1. INLEIDING.....	3
2. MONUMENTENREGISTER.....	4
3. HISTORISCHE AFBEELDINGEN.....	6
4. INTERIEUR.....	8
5. EXTERIEUR.....	11
6. CONCLUSIE	21

1. INLEIDING

OPDRACHT

De opdrachtgever, OMNAM investment group, heeft ODA Architecten uit New York geselecteerd voor het ontwerp voor de herontwikkeling van het voormalige postkantoor aan de Coolasingel met de toevoeging van een woontoren aan de Rodezand zijde. Braaksma & Roos Architectenbureau uit Den Haag is verantwoordelijk voor de aanpak van het voormalige postkantoor dat de status van rijksmonument heeft. ABT uit Delft is verantwoordelijk voor de uitwerking van de toren en de “landing” in het monument.

KLEURVERKENNING VENSTERS EXTERIEUR

Op 05 september jongstleden is het rijksmonument Post Rotterdam kleur historisch geïnventariseerd. De vraagstelling specificeerde zich tot het vaststellen van de hoeveelheid aanwezige historische kleuren van het exterieur en het benoemen van aanwezige kleuren (met kleurcode voor zover mogelijk). Op verschillende plaatsen zijn puncties gemaakt en op enkele plaatsen zijn deze puncties uitgebreid tot een kleurtrap of sondering.

Bij de onderzoeksresultaten vindt u op de plattegrond de onderzoeklocaties met in de tabellen bouwjaar, kleurvolgorde, technische indicatie en kleurcode.

Doel is een algemeen beeld te scheppen van de opbouwen en gebruikte kleuren om uiteindelijk een afgewogen kleurkeuze voor het exterieur te bepalen. Topografische onderzoek is niet noodzakelijk geacht, doch op basis van de onderzoeksresultaten (beperkt) mogelijk.

2. MONUMENTENREGISTER

Rijksdienst voor cultureel erfgoed

MONUMENTGEGEVENS

Monumentnummer: 513764

Monumentnaam: Centraal Postkantoor

Status: rijksmonument

Inschrijving register: 15 november 2004

Kadaster deel/nr: 40540/94

Internationaal Kenteken: Nee

LOCATIE

Provincie: Zuid-Holland

Gemeente: Rotterdam

Woonplaats: Rotterdam

X-Y coördinaat: 92573 – 437434

HOOFDPOSTKANTOOR, tussen 1915 en 1922 gebouwd, ter vervanging van het oude postkantoor De Beurs (1875-1929) op een sterk teruggerooid bouwkevel aan de Coolsingel, in Nieuw historiserende trant en Art Déco detaillering, naar ontwerp van architect G.C.Bremer. In de gevels zijn reliëfs met figuratieve voorstellingen van de beeldhouwer Van Lunteren opgenomen. Het gebouw heeft eind jaren'40 diverse verbouwingen aan de kap ondergaan.

OMSCHRIJVING

Statig kantoorgebouw bestaande uit vier bouwlagen en een kelder- en kapverdieping, samengesteld uit vier vleugels rond een cour, die voor het grootste deel in beslag wordt genomen door de centrale hal en een tussenvleugel, waardoor alleen aan de achterzijde een rechthoekig expeditieterrein open blijft. Het gebouw heeft een betonconstructie en is boven een granieten rustica plint geheel opgetrokken in Kirchheimer Muschelkalksteen (voorgevel) en gedeeltelijk baksteen (zij- en achtergevels). De gevels zijn voorzien van gebeeldhouwde sluitstenen, reliëfs en cordonlijsten. Alleen de hoofdvlugels hebben een kapverdieping onder een mansardedak; de achtergevel heeft een plat dak en de tussenvleugel is voorzien van een steil zadeldak. De schuine daken zijn bedekt met rode leipannen. De ramen zijn gevat in stalen kozijnen met een kleine roedenverdeling, de deuren zijn van ijzer. Rondom het pand loopt een gedecoreerde overkragende kroonlijst. Het pand is vijftien vensterassen breed en vijftien vensterassen diep. De gevels worden verticaal geleed door pilasters in de kolossale orde en zijn bovendien voorzien van risalerende hoek- en middendelen. De achtergevel heeft alleen hoekrisalieten. De begane grond is behandeld als basement voor de er boven gelegen pilasterbouw. In de middenrisaliet aan de Coolsingel bevindt zich de hoofdingang met drie rondbogen bereikbaar via een natuurstenen trap. De rondbogen worden geaccentueerd door gebeeldhouwde reliëfs in de vorm van geabstraheerde ossekoppen.

De rondbogen kunnen worden afgesloten door gedecoreerde smeedijzeren hekken met geometrische motieven, waarin in gouden belettering (van links naar rechts) de woorden POSTERIJEN, TELEGRAFIE en TELEFONIE zijn te lezen. De ingang wordt op de verdieping geflankeerd door vlaggemasten die, hangend aan een ijzeren constructie, ver naar voren steken. Links en rechts van de hoofdingang bevinden zich twee kleine aedicula-vormige deuropeningen. (Beide zijn thans in gebruik genomen door een geldautomaat.) Aan weerszijden van de middenrisaliet vijf vensterassen met op de begane grond rechthoekige vensters met stalen onderverdeling en op de verdieping per vensteras drie zeer hoge, smalle vensters. Op de derde verdieping kleine vierkante vensters met gedecoreerde vensteromlijstingen, geflankeerd door

gebeeldhouwde diermotieven in de zijdelen en staande mensfiguren in de middenrisaliet. De middenrisaliet wordt in het dak bekroond door drie dakkapellen met ovale vensters gevat in gedecoreerde omlijsting. Boven de overige vensterassen in het dak half cirkelvormige dakkapellen. De noord- en zuidgevel van het gebouw, respectievelijk aan de Stadhuisstraat en de Meent, hebben een vrijwel identieke opbouw. Naast de zij-ingang aan de Stadhuisstraat staat links "Anno" en rechts "1922" gebeiteld. Een uitzondering in de gevel aan de Meentzijde vormt een afgerond afdakje, steunend op vier gecanneleerde halfzuilen, boven de brievenbussen in het midden van de gevel. De achtergevel is grotendeels opgetrokken in baksteen en heeft een zakelijke vormgeving toegesneden op de expeditie. Alleen de zijrisalieten hebben een pilasterindeling, waarbij de langgerekte enkele ramen zijn vervangen door dubbele ramen zonder decoratie. In het midden bevonden zich oorspronkelijk drie toegangen naar de expeditieruimte, waarvan alleen de middelste recht is en de andere rondbogen hebben. De middelste toegang is dichtgezet met een portiersloge en de rechterhelft van de meest zuidelijke toegang is gedeeltelijk dichtgemetseld voor een noodstroomvoorziening. Bovenin de geometrisch gedecoreerde smeedijzeren hekken, die de poorten afsluiten, zijn lantaarns opgehangen. In de poorten bevinden zich ijzeren laaddeuren. Op de begane grond, in de meest noordelijke hoek van het gebouw direct naast de expeditie, was oorspronkelijk een kleine brandweergarage gesitueerd. De gevels van het binnenterrein zijn sober vormgegeven en opgetrokken in donkerrode handvormbaksteen met gemetselde muurdammen en een brede natuurstenen cordonlijst rondom. De westzijde van het binnenterrein wordt in beslag genomen door een één bouwlaag tellend expeditieperon, ontsloten door vijf dubbele schuifdeuren met roedenverdeling. In de zuid-oostelijke hoek bevindt zich de toegang naar de kelder. In de noord-oostelijke hoek bevindt zich een pakhuis met dubbele ijzeren laaddeuren op iedere verdieping en op de bovenste verdieping een ijzeren hijsbalk. De representatieve centrale hal is toegankelijk via een fraai betegeld voorportaal aan de Coolensingel met een rijk beschilderd houten cassettenplafond met bronzen Art Déco lichtarmaturen. In de centrale hal is de open galerij op de begane grond dichtgezet met inmiddels gemoderniseerde loketten. De galerij op de verdieping is dicht gezet. De centrale hal heeft een dubbele overkapping: vanuit de hal is het hoge paraboolvormige gewelf van wit geverfd beton met een cassettenmotief en vensters in de top zichtbaar. Het gewelf, steunend op zware steunberen, wordt overkapt door een transparante dakconstructie met betonnen spanten. In het kantoor zijn vier trappenhuizen aanwezig. De twee hoofdtrappenhuizen - respectievelijk aan de Stadhuisstraat en de Meent - zijn rijk vormgegeven. Het trappenhuis aan de Stadhuisstraat heeft naast een personenlift twee licht-houten Paternosterliften en een goederenlift. Aan de achterzijde van het gebouw bevinden zich op de hoeken, aan weerszijden van de oude telefooncentrales, kleine diensttrappenhuizen met massieve granieten treden. Het meest zuidelijke trappenhuis is rond een lift geprojecteerd. De gevels in de hal en grote delen van het centrale trappenhuis aan de Stadhuisstraat zijn bekleed met Majolica tegels in reliëf. De vloeren, in de hal en in de trappenhuizen, zijn van verschillende soorten marmer/natuursteen en alleen in de centrale hal van veelkleurige keramische tegeltableaus voorzien.

WAARDERING

Statig, in Nieuw-Historiserende trant en Art Decó uitgevoerd hoofdpstkantoor van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde, alsook van stedenbouwkundig belang als matrix voor het Basisplan uit 1946.

Zie voor verdere cultuurhistorische gegevens het document Cultuurhistorische verkenning & waardering Postkantoor Rotterdam, documentnummer A-DD-M-E-R-001

3. HISTORISCHE AFBEELDINGEN

Niet alleen kleuronderzoek ter plaatse, maar ook oude afbeeldingen verschaffen inzicht in het historisch kleurgebruik. Hoewel op basis van onderstaande afbeeldingen niet met zekerheid bepaald kan worden welke kleurstellingen zijn gehanteerd, wordt duidelijk dat het postgebouw een donkere kleurstelling voor de vensters heeft gehad.

1928

1930

1930

1936

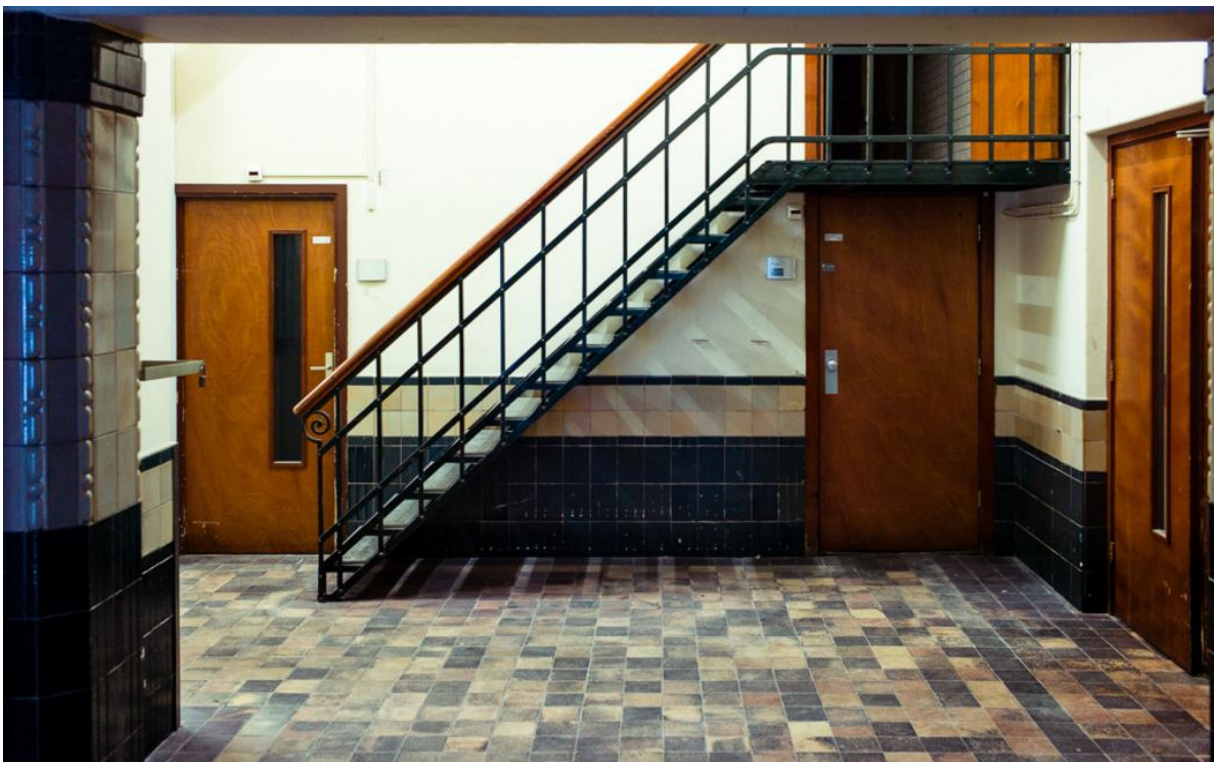

1972

4. INTERIEUR

Hoewel onderzoek naar de kleuren in het interieur geen onderdeel van deze inventarisatie is, geeft een blik op de gebruikte kleuren nuttige informatie. Voor de beeldvorming moet duidelijk zijn dat het postgebouw één ontwerp, één gebouw en ook één taal in kleuren is geweest. Het interieur kenmerkt zich door het gebruik van lichte grote velden (wit-geel) met donkere belijning (groen) en kleuraccenten in de geometrische patronen. Op de kleuraccenten na is het een sober beeld van donker (groene) tinten met verniste/gefineerde houten deuren.

Centrale Hal

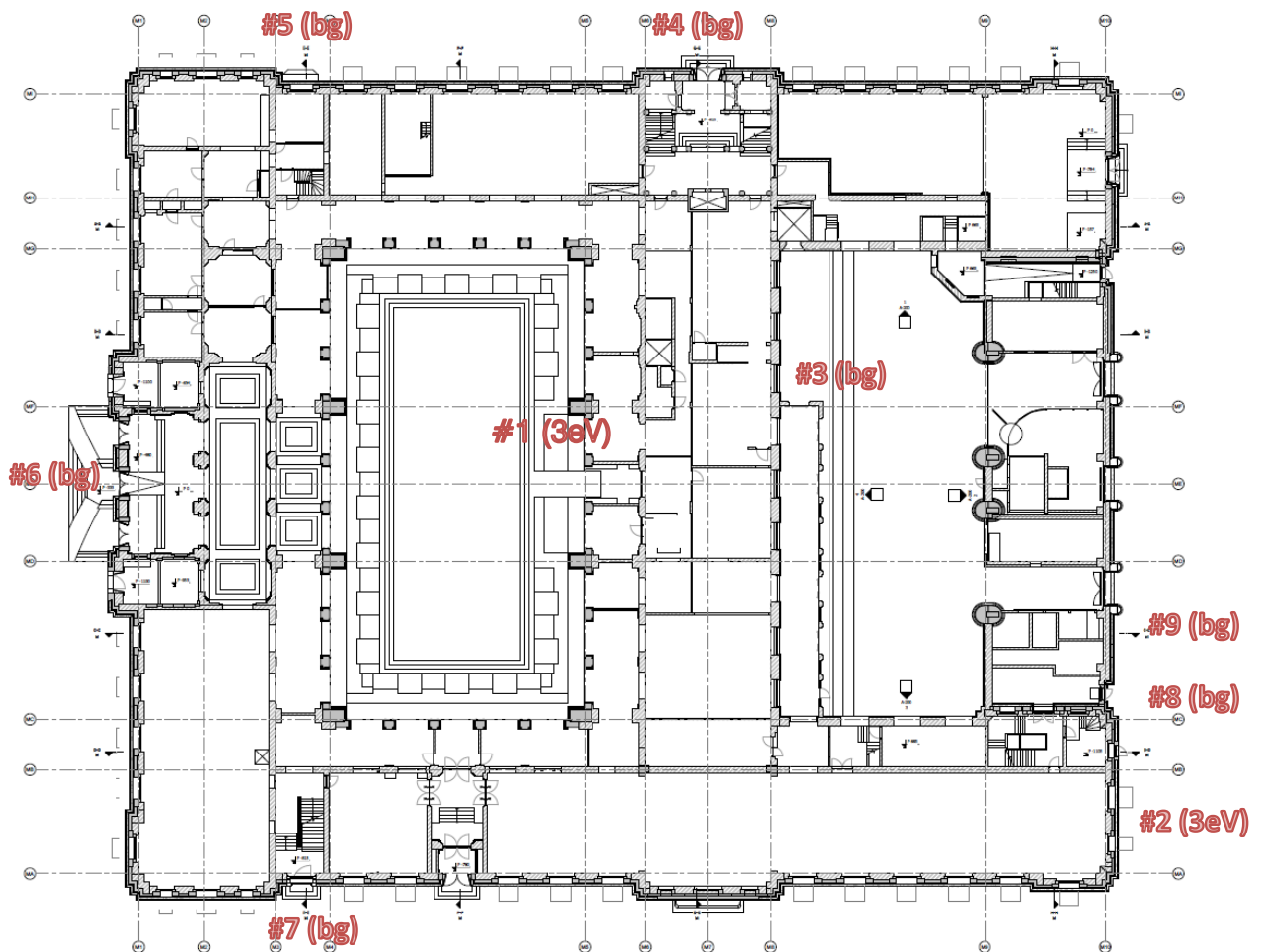
5. EXTERIEUR

Voor het exterieur zijn 9 locaties onderzocht. Hierbij is gezocht naar een verscheidenheid in raam- en deuropeningen en in bouwjaar (derde verdieping en de nieuwere vleugel Rodezand)

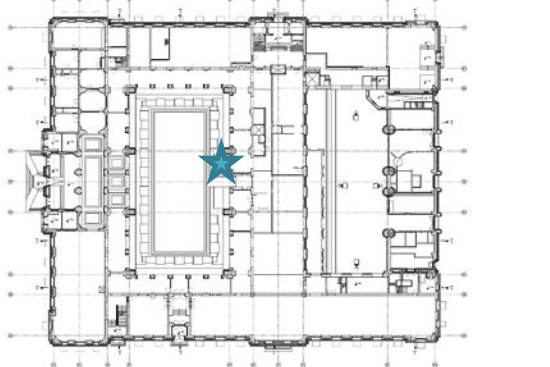
Per locatie wordt het bouwjaar, opbouw verflagen; vermoedelijke bewerkingsniveau en een kleurnummer benoemd. Het kleurnummer wordt benoemd opdat men zonder locatiebezoek de kleur kan beoordelen. Voor kleurkeuzes wordt geadviseerd op locatie te beoordelen. Indien niet anders omschreven zijn de kleuren overeenkomstig de kleurenwaaier Boonstoppel verf Monumentenwaaier Exterieur.

ONDERZOEKSLOCATIES

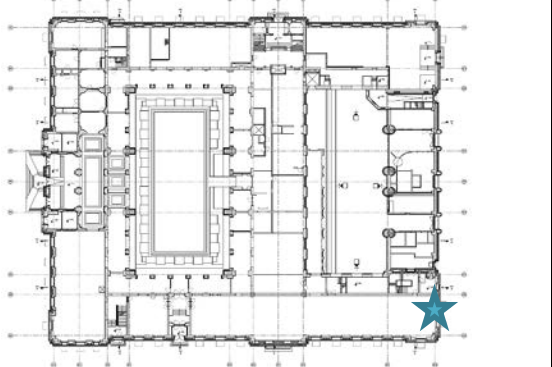
Tekening (begane grond)

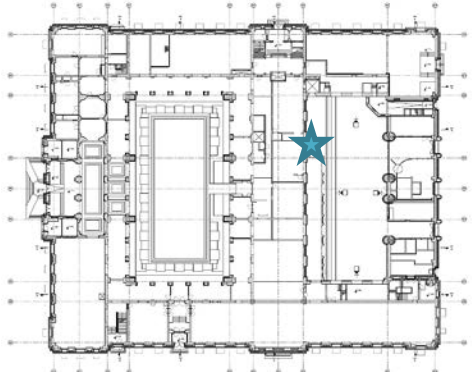
DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRÉSULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1946-1950		
Onderdeel: Venster dakopbouw binnenplaats		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie #1 (3 ^e verdieping)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
 	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Grondering	Grijs/Blauw	-
	2	Menie	Oranje rood	-
	3	Grondering?	Licht groen	Poldergroen HS56
	4	Dekverf	Donker groen	Grachtengroen, Standgroen 4005
	5	Grondering	Grijs	-
	6	Dekverf	Donker groen	Herengracht groen HG

DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRISULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1930-1950		
Onderdeel: Ovaal venster Rodezandzijde		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie #2 (3 ^e verdieping)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Menie	Geel	-
	2	Grondering	Donker Groen	-
	3	Dekverf	Licht groen	Poldergroen HS56
	4	Dekverf	Donker groen	Grachtengroen, Standgroen 4005
	5	Grondering	Grijs	-
	6	Dekverf	Donker groen	Herengracht groen HG
				

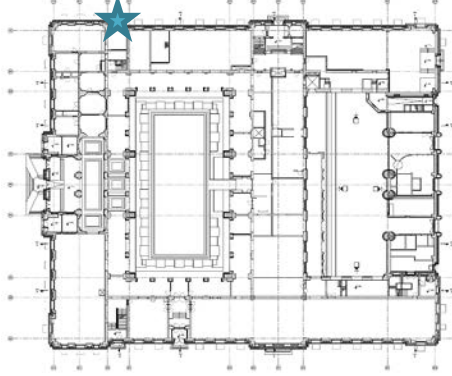
DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1915-1923		
Onderdeel: Hoofdgebouw Rodezandzijde		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie #3 (begane grond)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Zinklaag		-
	2	Grondering	Licht Grijs	-
	3	Deklaag	Groen	Grachtengroen HS10
	4	Grondering	Licht Grijs	-
	5	Deklaag	Blauw	Herfst en Helder Kastelen Blauw (niet accuraat, komt in de buurt)
	6	Grondverf?	Licht groen	-
	6	Grondverf?	Licht groen	Poldergroen HS56
	7	Dekverf	Donker groen	Grachtengroen, Standgroen 4005
	8	Grondering	Grijs	-
	9	Dekverf	Donker groen	Herengrachtgroen HG
				

DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1915-1923		
Onderdeel: Zijdeur Stadhuisstraat		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie #4 (begane grond)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Menie	Oranje	-
	2	Hechtlaag	Levergrijs	-
	3	Plamuur	Wit	-
	4	Grondering	Grijs	-
	5	Dekverf	Donker Groen	Herengracht groen HG
	6	Plamuur	Wit	-
	7	Grondering	Grijs	-
	8	Dekverf	Donker Groen	Grachtengroen, Standgroen 4005
	9	Grondering	Grijsgroen	-
	10	Dekverf	Donker Groen	Garantie Standgroen HS 49
	11	Menie	Oranje	-
	12	Plamuur	Wit	-
	13	Grondering	Warm grijs	Schemergrijs 4150
	14	Grondering?	Licht groen	Poldergroen HS56
	15	Dekverf	Donker groen	Garantie Standgroen HS 49
	16	Grondering	Blauw	-
	17	Dekverf	Donker groen	Grachtengroen HS10

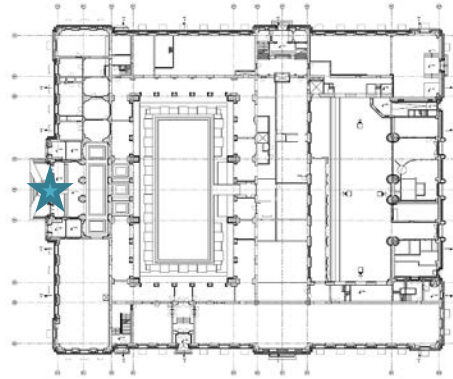
DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1915-1923		
Onderdeel: Raam Stadhuisstraat		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie #5 (begane grond)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Menie	Oranje	
	2	Grondering	Lever grijs	
	3	Dekverf	Donker Grijs	RAL 7016
	4	Grond	Licht grijs	Herfst&Helder 1480
	5	Grondering	Fel blauw	Minttürkis RAL 6033
	6	Dekverf?	Donker Blauw	AzurBlau Ral 5009
	7	Grondering	Donker Groen	Poldergroen HS56
	8	Dekverf	Donker Groen	Grachtengroen HS10
	9	Grondering	Grijs	
	10	Dekverf	Antraciet-Zwart	RAL 7016
				

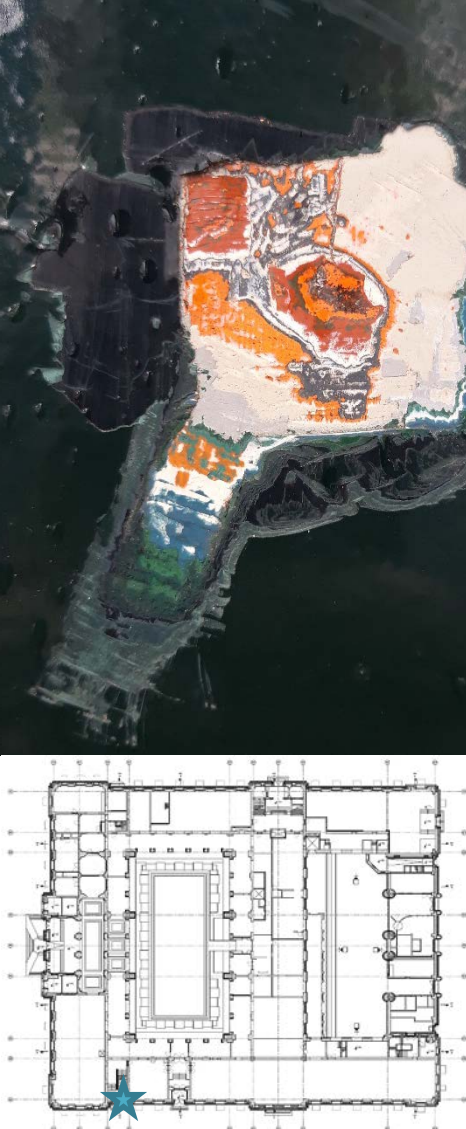
DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam	Bouwjaar: 1915-1923
Onderdeel: Hoofdentree Coolsingel	Datum: 05-09-2018
Onderzoek locatie #6 (begane grond)	Uitgevoerd door: E.v.Boxtel

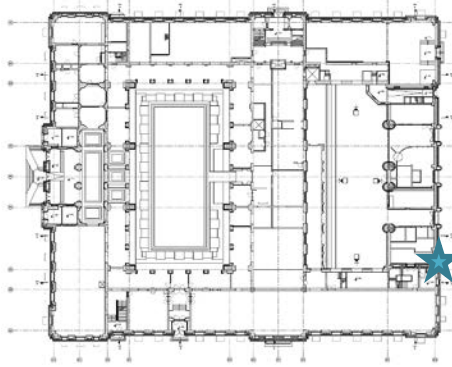

Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
1	Zinklaag	Naturel	
2	Grondering	Lever grijs	
3	Grondering	Mat groen	
4	Dekverf	Donker Groen	Herengracht groen HG
5	Grondering	Licht Groen	
6	Dekverf	Donker Groen	Grachtengroen HS10

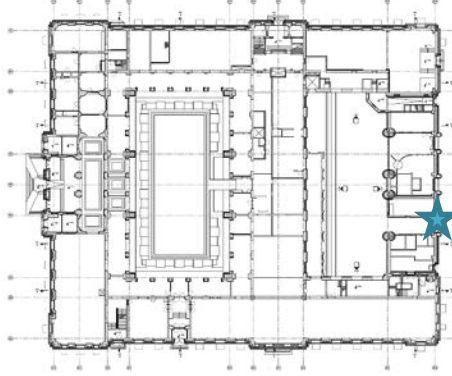
DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1915-1923		
Onderdeel: Zijdeur Meent		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie # 7(begane grond)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Menie	Oranje	
	2	Grondering	Donker Bruin	
	3	Dekverf	Bordeaux bruin	Bourgondisch rood 4080
	4	Plamuur	Wit	
	5	Grondering	Donker Grijs	
	6	Grondering	Wit	
	7	Dekverf	Donker Grijs	RAL 7016
	8	Menie	Oranje	
	9	Grondering	Zandkleurig	
	10	Dekverf?	Taupe	Kieselgrau RAL7032
	11	Grondering?	Leverkleurig	Herfst&Helder 1478
	12	Dekverf	Donker groen	
	13	Menie	Oranje	
	14	Plamuur	Wit	
	15	Grondering	Blauw	
	16	Dekverf	Donker Blauw	Herfst&Helder 1569
	17	Grondering	Licht Groen	
	18	Grondering	Donker Groen	
	19	Dekverf	Donker Groen	Herengracht groen HG
	20	Grondering	Groen	
	21	Dekverf	Donker groen	Grachtengroen HS10

DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1921-1923		
Onderdeel: Nooduitgang Rodezand		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie # 8(begane grond)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
 	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Menie	Oranje	
	2	Grondering	Donker groen	Herfst&Helder 1895
	3	Dekverf	Donker Groen	Poldergroen 4010
	4	Dekverf/Meniele?	Rood	Herfst&Helder 1254
	5	Grondering	Groen	
	6	Dekverf?	Donker Groen	Herengracht groen HG
	7	Dekverf	Donker Groen	Grachtengroen HS10

DOCUMENTATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Project: Post Rotterdam		Bouwjaar: 1921-1923		
Onderdeel: Hoofpoorten Rodezand		Datum: 05-09-2018		
Onderzoek locatie # 9(begane grond)		Uitgevoerd door: E.v.Boxtel		
 	Laag	Beschrijving	Kleur	Kleurcode
	1	Grondering	Grijs	
	2	Grondering	Licht groen	
	3	Dekverf	Donker Groen	Herengracht groen HG
	4	Dekverf	Donker Groen	Grachtengroen HS10

6. CONCLUSIE

Er zijn verbanden te leggen tussen interieur, historisch materiaal en de gevonden kleuren. De donkere groene kleur in het interieur en de donkere kleurstelling op de historische afbeelding sluiten aan bij de donkere kleurstelling die in de onderzoeksresultaten overheersen.

Het huidige beeld van donker groene deuren en antraciete vensters sluit aan bij de gevonden historische kleuren. Omdat het een kleurinventarisatie betreft is niet met zekerheid te zeggen of de ramen origineel antraciet of donker groen zijn geweest. Wel kan men op basis van dit onderzoek uitgaan van een donkere kleurstelling voor de ramen, waarbij zowel donker groen (bv herengrachtgroen) als een meer antraciete kleurstelling denkbaar is (RAL 7016; of donkerder)

Een verschil in kleurnuancering in hoofdentrees, secundaire deuren in de plint en ramen is denkbaar. Uit het onderzoek blijkt dat de secundaire deuren in de plint een meer rode kleur zouden kunnen hebben gehad, passend bij de rode natuursteen.

Er bestaat gezien de bouwtijd een mogelijkheid dat zich in de originele verven ijzerglimmers hebben gezeten.

Indien diepgaandere kleurkennis noodzakelijk is wordt geadviseerd lagenanalyses te maken van locatie 4, 5 en 7.

Colofon

Deze publicatie is samengesteld door Braaksma & Roos Architectenbureau.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Den Haag, 12 september 2018

Braaksma & Roos Architectenbureau
info@braaksma-roos.nl
www.braaksma-roos.nl
Toussaintkade 52, 2513 CL Den Haag
Tel: +31 (0)70 361 53 63

